మర్యాదకోసం

“మా నరసింహానికి ఏదో ఒక గుదిబండను మెడకు తగిలించకపోతే లాభంలేదురా! వాడికి అంతకంతకూ తాహతుకు మించిన సోమరితనం బలిసిపోతున్నది. ఇంటిగొడవ పట్టించుకోవడంలేదు. పట్టుమని పాతిక రూపాయల ఉద్యోగంలో పడవేశామంటే, ఆపైన వాడి ఏడ్వేదో ఏడ్చుకుంటాడు.” అన్నాడు మామ.

శంకరం తలఆడించి, “సరే! ఆలోచిద్దాం’ అన్నట్టు ఊరుకున్నాడు. మరునాడు తన స్వగ్రామం వెళ్లుతూ మామ మళ్ళా తన కొడుక్కి ఉద్యోగాన్ని సంపాదించి పెట్టడాన్ని గురించి జ్ఞాపకంచేసి మరీ వెళ్ళాడు.

ఇది జరిగిన వారం రోజులకు కాబోలు శంకరం పనిమీద గుంటూరు వెళ్ళాడు. పని గడిచిం తర్వాత మామగారి మాటలు జ్ఞాపకాని కొచ్చినయ్. బావమరిదికి ఉద్యోగం సంపాదించిపెట్టేందుకు ముఖ్యమైన ఇద్దరు ముగ్గురు స్నేహితుల సహాయాన్ని కోరాడు. అందుకు భావనారాయణ వీలైనంత సహాయంచేస్తానని వాగ్దానం ఇచ్చాడు. సాయంత్రంకావటంతో ఇద్దరూ డిప్యూటీ తాహశీల్దార్ వెంకటేశ్వర్లు గారింటికి వెళ్ళారు. వెంకటేశ్వర్లుగారు భావనారాయణకు మిత్రుడే కాకుండా కావాల్సినవాడు కూడాను. భావనారాయణ తెచ్చిన రికమండేషన్లను ఎన్నడూ కాదనలేదు. వెంకటేశ్వర్లుగారు. అందుకు స్నేహాన్నీ, నమ్మకాన్నీ మించిన కారణము మరొకటి లేదు. భావనారాయణ శంకరాన్ని తన ఆంతరంగిక మిత్రుడుగా

డిప్యూటీ తహశీల్ దారుగారికి పరిచయం చేశాను. ఆపైన కొంతవరకు సంభాషణ మామూలు విషయాలమీద యథాలాపంగా గడిచాక భావనారాయణ అసలు సంగతిని బయటపెట్టాడు.

వెంకటేశ్వర్లుగారు చిరునవ్వు నవ్వి ఊరుకున్నారు. ఆ భావం భావనారాయణకు చూచాయగా అర్థమైనా శంకరానికిమట్టుకు అగమ్యాగోచరంగానే ఉంది.

"చూదాంలెండి" అన్నారు చివరకు వెంకటేశ్వర్లుగారు, తన చిరునవ్వులోని గూఢార్థాన్ని వ్యక్తపరుస్తూ.

శంకరానికి మనస్సు తేలికైంది. అనుకున్న పని అతి తేలికగా అయింది. రెండు నిముషాలపాటు నిశ్శబ్దంగా గడిచింది. భావనారాయణ నమస్కారం పెట్టి లేచే సమయంలో వెంకటేశ్వర్లు కలుగజేసుకొని శంకరంతో అన్నారు.

"అయితే శంకరంగారూ! తమది తెనాలి అన్నారు కదూ?"

"అవును."

"ఏమనుకోకుండా ఉంటే మీకో చిన్నపని చెబుతాను. మా తమ్ముడికి తెనాలి బదిలీ అయింది. కాస్త వసతిగృహం అద్దెకు కుదిర్చి పెడతారేమోనని" అన్నారు వెంకటేశ్వర్లుగారు.

తన యింటి ప్రక్కభాగం రెండు నెలలనుంచీ ఖాళీగా ఉన్న సంగతి మెరుపులా తట్టింది శంకరానికి. డిప్యూటీ తహశీల్ దారుగార్ని కలుసుకోవడం రెండువిధాలా లాభించినట్టు తోచింది శంకరానికి. అటు బావమరిదికి ఉద్యోగం లభించే సూచనలు కలిగినయ్; ఇటు తన ఇంటికి అద్దె వచ్చే ఏర్పాటూ జరుగుతోంది.

"అద్దెకు ఎవరింటిలో దేనికి? మాఇంటిలో ప్రక్కభాగం ఇనస్పెక్టరుగారి కుటుంబం వెళ్ళినదగ్గర్నుంచీ ఖాళీగానే ఉంటూన్నది. చాలా మంది వచ్చి వెళ్ళారుకాని, కాస్త మర్యాదగల కుటుంబంవాళ్ళకోసం ఆగాను. ఇక మీ రా మాట అన్నారుకదూ! రేపు వెళ్ళి ఇంటిని పరిశుభ్రం చేయిస్తాను. అద్దెవిషయమంటారా మీవారికి తోచినంత. నేను

మర్యాదస్తుల్ని ఎన్నడూ "ఇంత" ఇవ్వమని అడిగి ఎరుగను. ఇంటికి అన్ని వసతులూ సక్రమంగా ఉన్నాయి."

"మంచిది. మాకు కావలసింది ఇంటి వసతికన్నా ఇరుగుపొరుగు మంచిది కావటమే. మావాణ్ణి కనుక్కొని 'ఫలానా' తేదీ వచ్చి చేర్తారని మీకు ఉత్తరం వ్రాస్తాను. ఈ లోపల మీరు కాస్త ఇంటిని కడిగి, బూజు ఊడ్పించి శుభ్రపరచండి."

"ఆ విషయంకూడా మీరు నాకు చెప్పాలటండీ."

సెలవు పుచ్చుకొని శంకరమూ, భావనారాయణా వెళ్ళారు. ఆ రాత్రి భావనారాయణ ఇంటిలో భోజనాలనంతరం శంకరం డిప్యూటీ తహశీల్దారుగారి మర్యాదనూ, గంభీరతనూ, చమత్కృతినీ గురించి మెచ్చుకున్నాడు. ఉద్యోగస్థుల కుండాల్సిన గర్వంలో ఆయనకు ఏకించెత్తూ లేదని అభినందించాడు. శంకరం చాలా తేలిక మనిషి. అందరికీ సులభంగా అర్థమౌతాడు. మనసులోని మాట దాగదు. మర్యాదకోసం పడిచచ్చే స్వభావం అపరిమితంగా కలవాడు. మర్యాద మంటకలిసిపోతోంటే అతను పడే శ్రమకు మనం విలువకట్టలేం.

మరునాడు పదిగంటలకు శంకరం తెనాలి చేరుకున్నాడు. రిక్షాలోనుంచి దిగబోతూ, అద్దెకిస్తానని చెప్పిన భాగం ముందు పంచపాళీలోకి ఇద్దరు ముగ్గురు పిల్లలు ఆటలు ఆడుకొంటూండటం చూశాడు. అతనికి అర్థంకాకపోయినా మనస్సులో ఏదో భ్రమ కలిగినట్టు అదిరిపోయాడు. ఎవరు వీళ్ళు? రిక్షావాడు డబ్బులు అడుగుతున్నా, శంకరం ఆ పిల్లల కేసే చూస్తున్నాడు. ఇంతలో ఇరవై ఏండ్ల స్త్రీ లోపల్నుంచి "అన్నం పెడతాను రాండర్రా!" అంటూ ఆ ఇద్దరు పిల్లల్ని లోపలకు తీసుకెళ్ళింది. శంకరం దిగాలుపడి చూశాడు. కొంపతీసి ఎవరో అద్దెకుండ లేదుకద! శంకరానికి చెమటలు పోసినయ్. అంతే అయివుంటుంది, ఆ ముఖాలు ఇంతవరకెన్నడూ తన పరిచయంలో తగలలేదు. ఎంతపని జరిగింది?

గదిలో అడుగుపెడుతూ చిన్నపిల్లకు అన్నం పెడుతోన్న భార్యను అడిగాడు రుసరుసతో.

"ఎవరే ఆ యింటిలో ...''

"అద్దెకు ఉన్నారు నిన్న నే వచ్చి చేరారు. మీరు లేకపోవటంచేత నేనూ అబ్బాయి కలిసి ఇరవై అయిదురూపాయల కిచ్చాం. మొగుడూ, పెళ్ళాం ఇద్దరు పిల్లలే! మొదటినెల అద్దె నిన్న నే ఇచ్చారు'' అన్నది భార్య.

"ఏడవలేకపోయ్యారూ! నాతో చెప్పకుండా ఎందుకిచ్చారు అద్దెకు ?" అని విరుచుకుపడ్డాడు శంకరం.

ఆమెకు తెరచిననోరు తెరచినట్టుగానే ఉంది. భర్త ధోరణి విపరీతంగా కనబడింది. రెండునెలలనాడు ఖాళీ అయిన యింటికి అద్దెవాళ్లు ఎవ్వరూ రాకపోవడం మూలానా, అద్దె వృధాగా పోతూండటంచేత, పెద్దకొడుకుతో సంప్రదించి ఆమె అద్దె కిచ్చింది. భర్త ఇట్లా రుసరుసలాడతాడని ఆమె కల కనలేదు.

"ఇప్పుడేం ? ఎవరికైనా అద్దెకిచ్చేదేగా ? ఖాళిగా ఎన్నాళ్ళని అట్టే పెడతారు ?'' అమాయకంగా అన్నదామె.

"అంతేనా ? మంచీచెడ్డా అక్కర్లేదూ!..." తల చేత్తో పట్టుకుని ఏంతోచక తిరుగుతున్నాడు శంకరం. ఎట్లా ఇప్పుడు ? డిప్యూటీ తహశీల్దారుగారి దగ్గర తన పరువు ఏమైపోవాలి ? తను మాట ఇచ్చాడు. ఆయనగారు కూడా తన ఇంటి ప్రక్కనే అంటే సంతోషించాడు. బావమరిదికి ఉద్యోగం యిప్పిస్తానన్న గౌరవనీయునికి ఇంతమాత్రంగా సహాయం చేయకపోతే ఎట్లా ? ఏమైనా సరే తన ఇంటిలోనే వాళ్ళను అద్దెకు కుదర్చాలి. లేకుంటే తన మర్యాద కాస్తా మంట గలిసిపోతుంది. మర్యాదస్తులదగ్గర ఆడినమాట నిలబెట్టుకో లేకపోవటంకన్నా నీచం మరొకటి లేదు. "ఇప్పుడు ఎట్లా వాళ్ళను ఇంటిలోంచి బయటకు సాగనంపటం?" కర్తవ్యం బోధపడక చికాగ్గా తిరుగుతున్నాడు శంకరం.

భర్త వాలకాన్ని చూస్తోంటే భార్యకు భయమేస్తున్నది. ఏమంటే - ఏమని మీద విరుచుకు పడతాడో అని. అందువల్ల ఆమె జోక్యం కలిగించుకోలేదు.

"తెలివి తక్కువ పనిచేస్తే చేశావు, కాని మెల్లగా వాళ్ళను బయటికి సాగనంపే మార్గం చూడు" అన్నాడు శంకరం.

ఆమె భర్తమాటలు అర్థమైనా అంతరార్థం బోధపడలేదు. "అదెట్లా? వాళ్ళు మనం రమ్మంటే వొచ్చారా, మనం పొమ్మంటే పోవటానికి? ఇల్లు అద్దెకిచ్చినతరువాత దాదాపు అమ్మినట్లే."

"అఘోరించినట్లే ఉంది నీ తీర్పు. డిప్యూటీ తహశీలుదారుగారి తమ్ముడుగారికి ఇల్లు ఇస్తానని వాగ్దానం చేసి వొచ్చాను. వారు మర్యాదస్తులు. గౌరవనీయులు. ఆడినమాట తప్పితే ఇంక మన ముఖం జన్మలో వాళ్ళకు చూపగలమా? ఎట్లాగైనాసరే మాటనిలబెట్టుకోవాలి!" అని భార్య ముఖంలోకి చూశాడు శంకరం.

ఆమెకు ఏ ఆలోచనా పాలుపోలేదు. వాగ్దానంచేసి వచ్చినందుకు మనస్సులో భర్తను ఆడిపోసింది. అద్దెకున్నవాళ్ళను మన యిష్టప్రకారం వెళ్ళగొట్టటం కూడా లోకం మెచ్చదు. వాళ్ళు వెళ్ళరు. ఏదైనా ఉపాయం ఆలోచించాలి.

ఆ సాయంత్రం పడకకుర్చీలో కూర్చున్నాడు శంకరం సిగరెట్టు కాలుస్తూ. ఎవరో అపరిచిత వ్యక్తి నెమ్మదిగావచ్చి నిలబడ్డాడు. ఏదో మాట్లాడాలనే కుతూహలంతోటే ఒచ్చినట్లున్నాడు. కాని శంకరం ఆలోచనలో మునిగివుండటంచేత పలకరించే ధైర్యం లేకపోయింది. కొన్ని నిముషాలు గడిచాక "ఎవరికోసం?" అన్నాడు శంకరం.

"ఇంటి యజమాని తమరే కదండీ?" అన్నాడు ఆ వచ్చినవ్యక్తి వినయంగా.

"ఊఁ!"

"తమతో కొంచం మాట్లాడదామని. ఏమిలేదు- మీ ఇంటి ప్రక్కభాగాన్ని, నేనే అద్దెకు తీసుకున్నది. వంటగది వున్నది చూశారూ - ఎక్కువ వాడకం లేకపోవటంచేత గాబోలు పందికొక్కుల కన్నాలు ఉన్నాయి. వాటిని పూడిపించి కాస్తసున్నం రాయించి తేసరి మా యిబ్బంది తొలగిపోతుంది. మీరు త్వరగా చేయిస్తే..."

"సరే-" అన్నాడు శంకరం.

ఆ వ్యక్తి కొంచంసేపు అట్లానే నిలబడి పలకరించి మర్యాదచేసే దిక్కు లేకపోవటంచేత తన భాగంలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ రాత్రి భార్యతోపాటు కలిసి ఆలోచించగా శంకరానికి ఒక ఉపాయం తట్టింది. కాని ఆ ఉపాయం సఫలం కావటమనేది అవతల అద్దెకున్నవాళ్ళ దయమీద, మంచితనంమీద ఆధారపడి ఉంది. ఆ వీధి లోనే మిత్రుడు సుబ్బరామయ్యగారి ఇల్లు ఒకటి ఖాళీగా ఉంది. సుబ్బ రామయ్య ఊళ్లో ఉండటంలేదు. ఆ ఇంటిని బాగుచేయించి ఆ యింటిలోకి అద్దె వాళ్ళను మార్చితే తన యింటిలోకి డిప్యూటీ తహశీల్‌దారుగారి తమ్ముడుగారు ప్రవేశించవచ్చు. మర్యాదను కాపాడుకొనేందుకు ఇంత కంటె మంచి విధానం ఎంతయోచించినా అగపడలేదు, శంకరానికి. కాని ఆ అద్దెవాళ్ళను ఒప్పించేది ఎట్లా? వాళ్లు ఒకమాత్రానికి ఒప్పుకుంటారా?

మరునాడు శంకరం స్వయంగా అద్దెకున్నవాళ్ళ భాగంలోకి వెళ్ళి తన పరిస్థితినంతా వివరించి "ఈ స్థితిని గమనించి, మీరు నాయందు దయ వుంచి, ఇంతకంటే వసతిగల గృహం ఈ అద్దెకే - ఈ వీధినే చూపించు తాను. దానిలో ప్రవేశించాలి" అన్నాడు చివరకు.

అతను ఆలోచనలో పడ్డాడు.

"మిమ్మల్ని వేడుకొంటున్నాను. మీకు అన్ని వసతులుగల గృహం యేర్పాటు చేస్తాను. నా పరువు మర్యాదల్ని కాపాడండి. ఉద్యోగస్థుల పట్ల గౌరవంగా సంచరించకపోతే బాగుండదు" మళ్ళా అన్నాడు శంకరం.

అతను "సరే" అని నిట్టూర్పు వదిలాడు.

కృతజ్ఞత తెలిపి తన భాగంలోకి వచ్చి - తాను ఆలోచించిన పాచికపారిందని భార్యతో చెప్పాడు శంకరం.

ఆ రోజునే సుబ్బరామయ్యకు ఉత్తరం వ్రాశాడు శంకరం. మూడో రోజు సుబ్బరామయ్యనుంచి సమాధానం ఇట్లా వచ్చింది. "నువ్వు అదే

పనిగా అడుగుతున్నావు కనుక ఒప్పుకొంటున్నాను. కాని ఇంటికి కొన్ని చిల్లరమల్లర మరమ్మత్తులు చేయాల్సివుంది. అవిచేయించి అట్లాగే ఇయ్యి."

శంకరం ఇంటి తాళం తీసిచూశాడు. ఎలుకలు, పందికొక్కులు కాపురం ఉండటం మూలాన ఇల్లు ఇల్లు రూపంలో లేదు. ఎక్కడ చూసినా కన్నాలు, మట్టిపప్పలు, గోడల్నుంచి సున్నపు పెళ్ళలు రాలి పడివున్నాయి. గాలికిపైన బూజు క్రిందపడి నానా ఛండాలంగా ఉంది. ఎట్లా ఉంటే నేం తప్పేదేముంది? అనుకున్నాడు శంకరం. ఇద్దరు మనుషుల్ని పిలిపించి ఇంటినంతా శుభ్రపరిచాడు. ఇద్దరు తాపీపనివార్లను పెట్టి అవసరమైనచోట్ల కాస్త సిమెంటు రాయించాడు. సున్నం కొట్టించి, ఇంటి వాలకంలోకి తెచ్చేప్పటికి శంకరానికి యాభైరూపాయలు ఖర్చు అయినాయి. తను చేసిందంతా వెధవపని అనిపించింది.

"అనవసరంగా యాభైరూపాయల ఖర్చును భరించాల్సి వచ్చింది. నువ్వు గనుక అద్దెకు ఇవ్వకపోతే ఇంత యాతన వుండేదికాదు" అన్నాడు భార్యతో శంకరం.

"నే తెలిసి యిచ్చానంటారా? యిప్పుడేమనుకొంటే ఏంలాభం? అక్కడకీ వాళ్లు మంచివాళ్లు. యింకో ఇంటిలోకి పోతామన్నారు అదే చాలు'' అన్నది భార్య.

మంచిరోజు చూసి శంకరం భాగంలోంచి అద్దెవాళ్ళు సుబ్బరామయ్య ఇంటిలోకి మారారు. ఆ ఇల్లే బాగుంది వాళ్ళకు. శంకరం ఇంటికి లేని కొన్ని మంచి సదుపాయాలు ఆ ఇంటికి ఉన్నాయి. ముఖ్యంగా నీళ్ళబావి పెరటిలో ఉంది. గాలి ధారాళంగా ఇంటిలోనికి వస్తుంది. ఇంటికి చాలా మరుగువుంది. ఇంత మంచి ఇంటిలోకి తమనిపంపిన శంకరం తెలివితక్కువతనానికి వారు నవ్వుకున్నారు.

"శంకరానికి అప్పుడుకాని మనస్సు కుదుట పడలేదు. తరువాత తన ఇంటికి వెల్ల వేయించాడు. కిటికీలకు వార్నీషు పూయించాడు. తనయింటి హంగుచూచి డిప్యూటీ తహశీల్దారు గారి తమ్ముడుగారు ఆశ్చర్యపోవాలని శంకరం పిచ్చియోచన. కాని ఇంకా డిప్యూటీ తహశీల్దారుగారి నుంచి ఎటువంటి సమాధానం రాలేదు.

"అంతా అమర్చాం. అయితే వారు ఎప్పుడు వొచ్చి చేరుతారు?" అన్నది భార్య.

"ఒస్తారు. ఈ వారంలో వొచ్చి చేరవచ్చు. అయినా అక్కణ్ణుంచి సామానుతో అంతాతరలిరావొద్దూ. ఎందుకూ "ఫలానా" రోజు వొస్తారని డిప్యూటీ తహశీల్ దారుగారు ఉత్తరం వ్రాస్తామన్నారు - తప్పకుండా" అన్నాడు శంకరం.

ఆరోజే డిప్యూటీ తహశీల్ దారు వెంకటేశ్వర్లుగారి దగ్గర్నుంచి ఉత్తరం వొచ్చింది శంకరానికి. శంకరం ఆత్రంగా చదివాడు. ప్రక్కన భార్య ఉన్నది.

"మీరు ఇంటినంతా శుభ్రపర్చి మా తమ్ముడి రాకకోసం ఎదురు చూస్తూ ఉంటారనుకొంటాను. నేను కూడా అట్లానే వాడికోసం ఎదురు చూశాను. నిన్ననే వొచ్చాడు వాడు. తెనాలి చేరకముందే మళ్లీ అనంతపురం మార్చారట. అందుచేత వాడు తెనాలి రావటంలేదు. మీకు అనవసర శ్రమ కలిగించి ఉంటాను. ఏమీ అనుకోకండి. ఇంటిని ఎవరికన్నా అద్దెకు యిచ్చుకోండి."

(తెలుగు స్వతంత్ర)